

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/40/2018
Identifikačné číslo spisu: 1104112077
Dátum vydania rozhodnutia: 22.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1104112077.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. H. U., bývajúceho v X., X. Č.. XXX/XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 14 C 267/2004, o dovolaní H. S. U. bývajúcej v X., X. Č.. XXX/XX, zastúpenej Mgr. Zuzanou Bdžochovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova č. 6 a o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. mája 2011 sp. zn. 11 Co 7/2010, takto

rozhodol:

Dovolanie H. S. U. odmieta.
Konanie o dovolaní žalovanej zastavuje.
Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súde Bratislava I dňa 24. februára 2001 domáhal podľa § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), aby a/ žalovanej bola uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie spôsobom a v znení vymedzenom v žalobnom petite, b/ žalovanú zaviazal k náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 25.000.000,- Sk, c/ žalovanú zaviazal k náhrade trov konania. Svoj nárok odôvodnil tým, že žalovaná prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov poskytla širokej verejnosti informácie o neprávoplatnom rozhodnutí ministra spravodlivosti, zároveň sprístupnila verejnosti obsah tohto rozhodnutia, ktorý sa týkal pozastavenia výkonu funkcie žalobcu ako súdneho exekútora, čím bolo neoprávnene zasiahnuté do žalobcových ľudských práv, najmä do jeho práva na ochranu osobnosti, práva na ochranu osobnej a občianskej cti, dobrej povesti, ľudskej dôstojnosti, súkromia a jeho mena. Vzhľadom k tomu, že k uvedenému zásahu došlo prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov s celoslovenskou pôsobnosťou, je podľa žalobcu na mieste domáhať sa okrem morálneho zadosťučinenia formou ospravedlnenia aj náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú v tejto súvislosti utrpel.

2. Rozsudkom z 30. júna 2006 č. k. 14 C 267/2004-194 Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej

inštancie“) uložil žalovanej povinnosť a/ uverejniť ospravedlnenie spôsobom a v znení vymedzenom vo výroku tohto rozhodnutia; b/ zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu vo výške 6.000.000,- Sk do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia, c/ zaplatiť žalobcovi trovy konania a právneho zastúpenia vo výške 2.247.133,- Sk do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia, d/ vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že v dôsledku konania a postupu žalovanej došlo k porušeniu práva žalobcu na ochranu osobnosti, preto žalobe sčasti vyhovel.

3. Na odvolanie žalobcu a žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. mája 2011 sp. zn. 11 Co 7/2010 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; stranám sporu nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala 2. septembra 2011 dovolanie H. S. U. ako vdova po žalobcovi, v ktorom namietala, že postupom súdu bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), ako i že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala 23. decembra 2011 dovolanie aj žalovaná a jeho prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p. a § 237 písm. g/ O. s. p., nakoľko v spore rozhodoval nesprávne obsadený súd.

6. Dovolania boli podané pred 1. júlom 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť v uvedený deň, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o dovolaní konať. Zistil, že tieto podmienky konania nie sú splnené. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

K dovolaniu podanému H. S. U.:

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu, ktorým dovolateľ prejavuje vôľu, aby bol uskutočnený dovolací prieskum.

8.1. Dovolanie podané do 30. júna 2016, v prípade ktorého podľa vtedy platnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania (napr. pre nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania uvedenej v § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.) ani pre odmietnutie dovolania (napr. z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p.) vyvolalo procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy bol daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

9. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď tiež závery prijaté v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 36/1995).

10. Podľa § 240 ods. 1 veta prvá O.s.p. účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

10.1. Už za tejto predchádzajúcej právnej úpravy najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 231/2014, 2 Cdo 107/2013, 3 Cdo 139/2015, 4 Cdo 190/2013, 5 Cdo 441/2014, 6 Cdo 250/2011). Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Objektívna prípustnosť dovolania bola vymedzená ustanoveniami § 236 až § 239 O. s. p. (po 1. júlom 2016 ustanoveniami § 420 a § 421 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak podľa O. s. p. viazala ako aj CSP viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie, či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 236 a nasl. O.s.p.

11. Dovolací súd dospel k záveru, že H. S. U. nie je v danom prípade procesnou stranou, ktorá je oprávnená podať dovolanie. Ako totiž vyplýva z obsahu spisu, konkrétne z úmrtného listu žalobcu (č. l. 456 spisu) je zrejmé, že žalobca zomrel 8. júna 2011. Táto skutočnosť má z hľadiska procesného za následok stratu procesnej subjektivity žalobcu v zmysle § 19 O. s. p. (§ 61 CSP). Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu podala H. S. U.Á. z toho titulu, že je vdovou po pôvodnom žalobcovi a zároveň dedičkou po ňom.

11.1. V danom prípade sa žalobca H. H. U. domáhal ochrany svojej osobnosti. Právo na ochranu osobnosti je právo osobnej povahy, ktoré zaniká smrťou fyzickej osoby a neprechádza na dedičov (R 53/1996).

11.2. Vzhľadom k tomu, že v predmetnom konaní išlo o také právo žalobcu, ktoré je viazané výlučne na jeho osobu a smrťou neprechádza na právneho nástupcu, H. S. U. ako dedička a právna nástupkyňa žalobcu nie je v danom prípade procesnou stranou, ktorá je oprávnená podať dovolanie.

12. Na základe uvedeného preto dovolací súd dovolanie H. S. U. ako podané neoprávneným subjektom odmietol podľa § 447 písm. b/ CSP bez toho, aby sa zaoberal otázkami súvisiacimi s objektívnou prípustnosťou podaného dovolania (neskúmal opodstatnenosť jej dovolacej argumentácie týkajúcej sa procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

K dovolaniu podanému žalovanou:

13. Vzhľadom ku skutočnosti spočívajúcej v strate procesnej subjektivity na strane žalobcu v dôsledku jeho smrti v priebehu dovolacieho konania, je nevyhnutné túto stratu považovať za neodstrániteľnú podmienku dovolacieho konania. V danom prípade preto prichádza do úvahy postup podľa § 62, § 63 CSP.

13.1 Pre určenie, či a prípadne s kým, je možné v konaní pokračovať (§ 63 CSP), je smerodajné posúdenie povahy uplatňovaného nároku. Povahou veci treba pritom rozumieť hmotnoprávnu povahu predmetu konania. Povaha veci neumožňuje v konaní pokračovať najmä vtedy, ak práva a povinnosti, o ktoré v konaní ide, neprechádzajú na právnych nástupcov, alebo ak smrťou strany konania dochádza podľa hmotného práva k zániku právneho vzťahu, pre ktorý sa konanie vedie.

14. Keďže právo na ochranu osobnosti, ako právo osobnej povahy, smrťou fyzickej osoby zaniká a neprechádza na dedičov (R 53/1996), po úmrtí fyzickej osoby, ktorá sa cítila byť poškodená zásahom do svojej osobnosti, je povinnosťou súdu toto konanie zastaviť a nepokračovať v ňom s jej právnymi nástupcami (dedičmi).

15. Vzhľadom k tomu, že v predmetnom konaní išlo o také právo žalobcu, ktoré je viazané výlučne na jeho osobu a smrťou neprechádza na právneho nástupcu, dovolací súd konanie o dovolaní žalovanej podľa § 62 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP zastavil.

16. Dovolací súd na záver považuje za potrebné upozorniť, že právoplatnosť vyznačená na rozhodnutí odvolacieho súdu dňom 1. augusta 2011 bola zrejme vykonaná na základe času doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu advokátke žalobcu Mgr. Zuzane Bdžochovej, v ktorom čase však žalobca už nežil (zomrel 8. júna 2011), z ktorého dôvodu takéto doručenie už nemožno považovať za účinné (smrťou splnomocnenca plnomocenstvo zaniklo).

17. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.